

Devoció, identitat i representació.

Itineraris sonors de la monarquia francesa a la Roma moderna entre cerimònies extraordinàries i magnificència nobiliària

Michela Berti

Conservatorio di musica «F. Morlacchi» Perugia
Pieux Établissements de la France à Rome et à Lorette
michelaberti@gmail.com

Entre els segles XVII i XVIII, Roma representava una cruïlla única de poder polític i religiós, una «Cort santa» reconeguda pels sobirans europeus com a centre de magnificència i cerimònies. El pontífex, en la seua doble funció de cap espiritual i sobirà territorial, estava flanquejat per una cort policèntrica formada per cardenals, nobles romans i estrangers, ambaixadors i prínceps, cadascun al capdavant del seu pròpia micro-talle. Aquests actors utilitzaven la música i les festes com a instruments de representació del poder i la identitat, tant nobiliària com nacional, tractant d'afirmar-se en la complexa xarxa social i política de la ciutat.

Des del punt de vista sonor, Roma es configurava així com un paisatge acústic articulat, en el qual la música es movia entre la sacralitat de les litúrgies extraordinàries a les esglésies –sovint seus de comunitats nacionals que les convertien en llocs d'identitat i representació– i les pràctiques performatives en les corts nobiliàries, on l'espectacle i el fast subratllaven la magnificència i el prestigi dels hostes. Així, la topografia sonora de Roma reflectia l'estratificació dels poders i les identitats, entrellaçant la devoció religiosa i l'ostentació política.

El seminari se centrarà en les manifestacions sonores relacionades amb la monarquia francesa dins d'aquest complex panorama polític, religiós i cultural. En primer lloc, es posarà en relleu com la projecció del poder borbònic a la ciutat papal no s'expressa exclusivament a través dels canals oficials de la diplomàcia, sinó que troba una de les seues articulacions més eficaces en la xarxa d'aliances teixida amb l'aristocràcia romana i filofrancesa. En particular, gràcies als estudis realitzats en el marc del projecte PerformArt, s'analitzaran les activitats de mecenatge i les magnífiques pràctiques performatives que la família Vaini organitzava en els seus espais privats, que constitueixen un exemple significatiu de com la noblesa contribuïa a construir una representació política i cultural de la monarquia francesa a Roma.

Posteriorment, l'anàlisi de les músiques extraordinàries produïdes a l'església nacional de San Luigi dei Francesi permetrà observar com la pròpia litúrgia va poder assumir els trets d'una pràctica espectacular, funcional a la celebració de la presència francesa a Roma. Encara inscrivint-se formalment en el context del culte, aquestes cerimònies, es converteixen a vegades per a afirmar el prestigi de la corona i la centralitat de la nació francesa en un delicat joc d'equilibris internacionals.

A contraclaror, aquests exemples posen en relleu com la presència nacional, encarnada tant per les institucions eclesiàstiques com pels subjectes aristocràtics, va contribuir activament a redefinir el paisatge sonor de la ciutat. Les pràctiques musicals, distribuïdes entre espais sagrats i profans, contribueixen a una bolcada simbòlica de les estructures de poder a la Roma del segle XVIII, convertint el so en un instrument estratègic de visibilitat, identitat i representació.